

گزیده آرای و اوری

مرکز منطقه ای و اوری تهران

(۱۳۸۸-۱۳۹۸)

به اهتمام

دکتر اویس رضوانیان

رضوانیان، اویس، ۱۳۶۰.
گزیده آرای داوری مرکز منطقه‌ای داوری تهران (۱۳۸۸-۱۳۹۸)
به اهتمام: دکتر اویس رضوانیان
تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۹۹
ص ۵۷۶ (۳۳۳ فارسی+۲۴۳ انگلیسی)
ISBN 978-964-325-571-8

سرشناسه،
عنوان و نام پدیدآور،

مشخصات نشر،
مشخصات ظاهری،
شابک،

وضعیت فهرست‌نویسی،

موضوع،

موضوع،

موضوع،

موضوع،

موضوع،

موضوع،

رده‌بندی کنگره،

رده‌بندی دیویی،

شماره کتابشناسی ملی،

فیپا

داوری تجاری -- ایران

Arbitration agreements, Commercial - - Iran

داوری و جزا -- ایران

Arbitration and award - - Iran

داوری بین‌المللی تجاری -- ایران

International commercial arbitration - - Iran

۱۸۲۹ KMH

۳۴۷/۵۵۰۹

۷۳۰۱۸۱۳

گزیده آرای داوری

مرکز منطقه‌ای داوری تهران

به اهتمام: دکتر اویس رضوانیان

ناشر: شرکت سهامی انتشار

با همکاری: مرکز منطقه‌ای داوری تهران

چاپ اول: ۱۳۹۹

چاپخانه حیدری: ۱۲۵۰ نسخه

تومان ۱۱۰۰۰۰

دفتر مرکزی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، نرسیده به میدان بهارستان، جنب خیابان ملت، شماره ۹۲

کدپستی: ۱۱۴۳۹۶۵۱۱۸ تلفن: ۳۳۹۰۴۵۹۲ دورنگار: ۳۳۹۷۸۸۶۸

فروشگاه شماره ۱: تهران خیابان جمهوری اسلامی، نبش خیابان ملت، شماره ۹۲، تلفن: ۳۳۱۱۴۰۴۴

فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان انقلاب، بازارچه کتاب، تلفن: ۶۶۴۱۳۶۸۴ دورنگار: ۶۶۹۶۷۱۰۴

ایران، تهران، میدان هفت تیر، خیابان غفاری، پلاک ۴، طبقه ۷، کدپستی: ۱۵۸۹۸۷۵۸۸۸

تلفن: ۸۳-۴۱۸۲-۲۱ ۸۸۳۲ +۹۸ دورنگار: ۴۱۸۴-۲۱ ۸۸۳۲ +۹۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیشگفتار
۱۵	مرکز منطقه‌ای داوری تهران
۱۷	آرای صادره به زبان فارسی
۱۹	رأی شماره ۱ ۲۱ اسفند ۱۳۹۸ الزام به اجرای تعهد، اصلاح (تغییر) خواسته، مطالبه خسارات معنوی، خرید دین، تفسیر قرارداد، تحقق انفساخ قرارداد، حواله
۴۵	رأی شماره ۲ ۱۴ مهر ۱۳۹۸ اعتبار شرط داوری، رسیدگی فوری، دستور موقت، توصیف قرارداد، تفسیر قرارداد، اعتبار قرارداد، فسخ وکالت‌نامه، تبدیل تعهد
۶۹	پیوست اول رأی شماره ۲: تصحیح رأی
۶۹	پیوست دوم رأی شماره ۲: دستور موقت

۴ ■ گزیده آرای داوری مرکز منطقه‌ای داوری تهران

- ۷۵ رأی شماره ۳
۲۰ مرداد ۱۳۹۸
رسیدگی فوری، وجه التزام، تحقق فسخ قرارداد، تفسیر قرارداد
- ۸۵ رأی شماره ۴
۲۶ آبان ۱۳۹۷
اختلاف بر مالکیت، خیانت در امانت، مطالبه استرداد اموال، اجرت‌المثل
- ۱۰۵ رأی شماره ۵
۲۶ تیر ۱۳۹۷
رعایت پیش‌شرط داوری، تبدیل تعهد، فورس‌ماژور، نوسانات بازار
بین‌المللی ارز، خسارت تأخیر تأدیه
- ۱۳۳ رأی شماره ۶
۲۸ آبان ۱۳۹۶
قرارداد پیمانکاری، مطالبه مبلغ قرارداد، خسارت تأخیر تأدیه، احراز
حصول شرط پرداخت ثمن، آزادسازی سپرده بیمه، تفسیر قرارداد،
پرداخت فیش‌های مالیاتی توسط کارفرما
- ۱۶۷ رأی شماره ۷
۱۰ خرداد ۱۳۹۶
مطالبه ثمن، عدم وجود مسئولیت قراردادی نسبت به خسارت
غیرمستقیم، شرط قابل‌پیش‌بینی بودن ضرر برای مسئولیت قراردادی،
دموراژ و برتینگ، وجه التزام، موارد شمول هزینه‌های داوری
- ۲۱۱ رأی شماره ۸
۴ اسفند ۱۳۹۵
خسارت تأخیر ایفای تعهد، دعوی متقابل، استرداد ضمانت‌نامه بانکی،
تفسیر قرارداد، مالیات بر ارزش افزوده جهت ترخیص کالا، درخواست
تفسیر رأی داوری
- ۲۴۵ پیوست رأی شماره ۸: تفسیر رأی

فهرست مطالب ■ ۵

۲۴۷

رأی شماره ۹

۷ آذر ۱۳۹۵

مطالبه الباقی ثمن، وجه التزام، عدم رعایت پیش شرط داوری، تبدیل تعهد از پرداخت ثمن به پرداخت مبلغ چک تضمینی

۲۷۳

رأی شماره ۱۰

۲۰ آبان ۱۳۹۲

مطالبه ثمن، خسارت تأخیر تأدیه، تهاتر، اقرار، درخواست صلح و سازش

۲۸۷

رأی شماره ۱۱

۱۸ مرداد ۱۳۹۰

مطالبه ثمن، خسارت تأخیر تأدیه، تهاتر، نقص در ارائه سرویس مخابراتی، تفسیر قصد مشترک طرفین

۳۰۵

رأی شماره ۱۲

۲ شهریور ۱۳۸۸

قرارداد پیمانکاری، مشروط بودن پرداخت ثمن به ارائه مفصاحساب بیمه، ایراد عدم سیمت وکیل خواهان

۳۱۹

فهرست موضوعی آرای صادره به زبان فارسی

۳۲۹

فهرست مواد قوانین و مقررات مورد استناد در آرا

پیشگفتار

این همه گفتیم لیک اندر بسیج
بی عنایات حق و خاصان حق
ای خدا ای فضل تو حاجت روا
این قدر ارشاد تو بخشیده‌ای
قطره‌ای دانش که بخشیدی ز پیش
بی عنایات خدا هیچیم هیچ
گر ملک باشد سیاهستش ورق
با تو ییاد هیچ کس نبود روا
تا بدین بس عیب ما پوشیده‌ای
متصل گردان به دریا‌های خویش
(مثنوی معنوی - دفتر اول)

کتاب حاضر اولین مجلد از گزیده آرای داوری مرکز منطقه‌ای داوری تهران (TRAC) است.

چنین کتابی را می‌توان با این سؤال ساده آغازید که انتشار گزیده آرای داوری یک سازمان چه ضرورتی دارد و اساساً به چه کاری می‌آید. حتی می‌توان پا را از این هم فراتر گذاشت و سؤال بنیادی‌تری را مطرح کرد که به واقع سازمان‌های داوری چه کارکردی دارند و چرا در دنیای تجاری نو، جایگاه و اهمیتی روزافزون در مقایسه با داوری‌های موردی^۱ - یافته‌اند. نگارنده در پاسخ به این سؤال‌ها، از تکرار مزایای کلی داوری (در مقایسه با رسیدگی قضایی) می‌گذرد و تنها می‌کوشد در این مجال، اهمیت و نقش سازمان‌های داوری و کارکردهای اختصاصی آن‌ها را در فضای تجاری و بازرگانی نوین بازگوید.

اولین و مهم‌ترین کارکرد اختصاصی سازمان‌های داوری را باید تسهیل دسترسی به عدالت^۲ برای طرفین اختلاف دانست؛ در داوری‌های سازمانی^۳، نقطه شروع داوری مشخص است و از لحظه‌ای که درخواست خواهان به سازمان داوری واصل می‌شود، سازمان مکلف است بی‌درنگ، وصول این درخواست را به خواننده ابلاغ و جریان داوری را آغاز نماید. همچنین، به مدد وجود قواعد سازمان داوری، مسیری مشخص و ساختارمند فراروی طرفین قرار دارد که موضوع اختلاف خود را پی گیرند. هم به مدد این قواعد داوری است که چالش‌هایی که یک طرف اختلاف - معمولاً خواننده - می‌تواند برای شروع و پیشبرد جریان داوری بر سر راه طرف دیگر قرار دهد (مانند عدم همکاری در نصب اعضای هیئت داوری، عدم قبول ابلاغ‌ها در نشانی قراردادی یا به‌کارگیری شیوه‌هایی برای اطلاع‌رسانی)، به کمترین میزان ممکن کاهش می‌یابد. حال این‌که در داوری‌های موردی، هر یک از این چالش‌ها می‌تواند جریان داوری را برای مدت نامشخصی متوقف نموده و یا با خلل مواجه سازد.

سهولت دسترسی به عدالت در اختلاف‌های تجاری بین‌المللی اهمیتی دوچندان می‌یابد؛ چرا که در این قراردادها، از یک سو، یافتن مرجع صحیح برای حل و فصل اختلاف کار پیچیده‌ای است و از سوی دیگر، طرف مستنکف، ابزار و امکان بیشتری برای دست‌اندازی در جریان داوری در اختیار دارد. به دیگر کلام، در داوری‌های بین‌المللی موردی، مادام که طرفین بر سر قواعد رسیدگی مشخصی توافق نکنند، هر موضوع شکلی‌ای در جریان داوری - نظیر انتخاب زبان داوری، انتخاب قانون حاکم، نحوه ابلاغ‌ها و امور دیگری از این دست - بالقوه می‌تواند تبدیل به یک دشواری شود. چنین دشواری‌هایی اما، در داوری سازمانی، دست‌کم به‌طور گسترده، متصور نیست، چرا که هر آن‌چه باید، پیش‌تر در قواعد داوری سازمان پیش‌بینی شده است و هیچ مانعی بر سر راه طرفین برای رسیدگی به اختلافات وجود ندارد. بنابراین، اگر تسهیل دسترسی به عدالت را از مهم‌ترین کارکردهای سازمان‌های داوری در اختلافات تجاری بنامیم، سخن گزافی نگفته‌ایم.

دومین کارکرد اختصاصی سازمان‌های داوری را می‌توان تضمین کمال توجه به دو اصل بنیادین رسیدگی داوری دانست: رفتار برابر با طرفین^۴ و رعایت تشریفات قانونی^۵. این اصول بنیادین، اگرچه در قوانین ملی داوری نیز به‌صراحت مورد توجه و تأکید قرار گرفته‌اند^۶ و

2. Access to justice

3. Institutional arbitration

4. Equal treatment

5. Due process

۶. ماده ۱۸ قانون داوری تجاری بین‌المللی ایران

لذا رعایت آن‌ها در داورهای موردی نیز ضروری است، اما تنها سازمان‌های داور هستند که قواعد مشخص و روشنی برای تضمین رعایت آن دارند و لذا غایت رعایت این اصول را تنها در سازوکاری می‌توان یافت که یک سازمان داور می‌گسترده. در داورهای سازمانی، از یک سو، واگذاری بخشی از امور اداری و شکلی جریان داور (نظیر ابلاغ مکاتبات) به دبیرخانه سازمان، شائبه هرگونه رفتار نابرابر را از میان برمی‌دارد و از سوی دیگر، نظم و انضباط ناشی از قواعد سازمانی، امکان و اجازه بی‌توجهی داوران را نسبت به اصول بنیادین ذکرشده به کمترین میزان ممکن کاهش می‌دهد. علاوه بر این‌ها، وجود دیوان داور^۷ دائمی در بسیاری از سازمان‌های پیشرو (از جمله مرکز منطقه‌ای داور تهران) و نظارت این دیوان بر حسن جریان داور و مرور و بازبینی آرای صادره، احتمال بروز ایرادهای شکلی و نقض حقوق طرفین اختلاف را در جریان داور به کمترین میزان ممکن می‌رساند.

سومین کارکرد اختصاصی سازمان‌های داور را می‌توان قطع ارتباط مالی میان داور(ان) از یک سو، و طرفین اختلاف از سوی دیگر دانست؛ مراد از قطع ارتباط مالی این است که در داور سازمانی، طرفین اختلاف، نه در تعیین هزینه‌های داور و حق الزحمه داور، و نه بر سر شیوه پرداخت آن هرگز وارد گفت‌وگوی مستقیم با داور نمی‌شوند و داور نیز اصولاً تا پایان پرونده مطلع نمی‌گردد که کدام‌یک از طرفین، چه میزان از هزینه‌های داور را پرداخته و یا بر عهده طرف دیگر قرار داده است. اهمیت این نکته از آن رو است که پرداخت یا عدم پرداخت هزینه‌های داور از سوی طرفین، هرگز نباید کمترین تأثیری بر قضاوت داور در موضوع مورد اختلاف طرفین داشته باشد. به عبارت دیگر، نه خواهانی که تمام هزینه داور و حتی سهم خواننده - را در اسرع وقت پرداخت نموده، باید از این جهت مورد عنایت داور قرار گیرد و مواهبی نصیبش شود و نه خواننده‌ای که از پرداخت هزینه‌ها استنکاف نموده، مستحق غضب یا کم‌لطفی داور در رسیدگی به ادعاهای علیه خود است. نگاه داور و تصمیم او باید همواره مستقل از چندوچون هزینه‌های داور و نحوه پرداخت آن باشد و این رسالتی است که در سازمان‌های داور به عالی‌ترین حد خود رعایت می‌شود. سازمان داور بر اساس تعرفه از پیش اعلام‌شده، هزینه‌های داور را از طرفین یا یکی از ایشان دریافت می‌نماید و سپس جریان رسیدگی آغاز می‌شود. داور، بی آن‌که اطلاعی از روابط مالی طرفین با سازمان داور داشته باشد، به موضوع اختلاف رسیدگی می‌کند و پس از صدور رأی و انقضای مهلت‌های قانونی برای اصلاح و تفسیر، حق الزحمه خود را برابر قواعد از سازمان داور دریافت می‌دارد. چنین روشی، در قیاس با

وضعیتی که داور مستقیماً پیگیر توافق با طرفین بر سر هزینه‌ها و نحوه وصول آن از ایشان و چه بسا چانه‌زنی‌های نازیبنده- است، سازوکار قابل اتکاتری است. اهمیت این موضوع تا بدان پایه است که در سال‌های اخیر، حتی در داوری‌های موردی مهم نیز بسیاری از داوران ترجیح داده‌اند که برای پرهیز از هرگونه شبهه، مناسبات مالی داوری را به یک سازمان مستقل سپرده و خود را از ورود به این حیطة وا رهانند. در این خصوص، باید توجه داشت که واگذاری امور مالی داوری به یک سازمان، ماهیت داوری را از موردی به سازمانی تغییر نمی‌دهد؛ چرا که همچنان قواعد سازمان بر جریان داوری حاکم نیست، بلکه سازمان در ازای دریافت هزینه، تنها امور مالی داوری (نظیر وصول هزینه‌ها، نگهداری مبالغ دریافتی و متعاقباً پرداخت آن به داوران یا کارشناسان و امثال آن) را بر عهده می‌گیرد.

اگر سه دلیل بالا را در بیان برتری‌های خاص داوری‌های سازمانی نسبت به داوری‌های موردی بپذیریم و اگر اقبال فزاینده کاربران تجاری را به داوری‌های سازمانی یک واقعیت بدانیم، آن‌گاه به آسانی می‌توان اهمیت انتشار آرای داوری‌های سازمانی را دریافت. انتشار این آرا به کاربران نشان می‌دهد که اختلافات تجاری ایشان در سازمان داوری با چه شکل نظم‌یافته‌ای رسیدگی می‌شود و چه مسیری برای احقاق حق فراروی ایشان قرار دارد. کتاب گزیده آرای سازمان‌های داوری همچنین می‌تواند اطلاعاتی در مورد ماهیت اختلافات تجاری و تصمیم‌های محتمل داوران در موضوع‌های مشابه به دست کاربران تجاری دهد. از سوی دیگر، انتشار گزیده آرای داوری - در صورت تداوم - می‌تواند منبع قابل اتکایی برای تعیین رویه در موضوع‌های مختلف حقوقی باشد و به همین مناسبت مورد استفاده جدی داوران، وکلا و حقوقدانان درگیر در امر داوری و حتی قضات دادگستری قرار گیرد؛ و این امر، خود، چهارمین مزیت خاص داوری‌های سازمانی است که امکان تجمیع آرای داوری صادره و - احتمالاً - رویه‌سازی دارند؛ این ویژگی، درست نقطه مقابل داوری‌های موردی است که به سبب پراکندگی‌ای که دارند، کمتر اقبال آن را می‌یابند تا در مجموعه‌ای از آرا جای گرفته و در کنار آرای دیگر مورد نقد و بررسی قرار گیرند و از رهگذر آن - احتمالاً - رویه‌ای بیافرینند. این مزیتی است که در اختصاص سازمان‌های داوری قرار دارد و هم از این روست که سازمان‌های داوری صاحب‌نام و پیشرو، سال‌هاست با انتشار منظم گزیده آرای داوری، هم بر دانش و منابع موجود داوری می‌افزایند و هم از این طریق، پویایی و فعالیت سازمان خود را بر اهل فن عرضه می‌دارند.

***

در خصوص کتاب حاضر و ساختار آن، تذکار و توضیح چند نکته ضروری می‌نماید:
 - کتاب شامل ۱۲ رأی فارسی و ۳ رأی انگلیسی است که از میان آرای صادره توسط مرکز منطقه‌ای داوری تهران در فاصله سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۸ گزینش

شده‌اند. بر همین اساس، آرای فارسی (آرای ۱ تا ۱۲) از جانب راست و آرای انگلیسی (آرای ۱۳ تا ۱۵) از جانب چپ کتاب آغاز می‌شوند.

- تمام تلاش تهیه‌کنندگان این مجموعه بر این بوده است که متن آرا با کمترین حذفیات و تغییرات منتشر شود تا اولاً تصویر نسبتاً کاملی از ماهیت اختلاف به دست خوانندگان داده شود و ثانیاً امکان نقد و بررسی آرای صادره، از هر دو منظر شکلی و ماهوی، فراهم باشد. با این حال، به‌عنوان یک قاعده کلی و به‌منظور رعایت محرمانگی آرای داوری و نیز حفظ اسرار تجاری اصحاب دعوا که از وظایف ذاتی سازمان‌های داوری است، اطلاعات مربوط به هویت اشخاص، از جمله نام طرفین، شهود و سایر افراد درگیر، نشانی‌ها و مواردی از این دست، از متن حذف شده‌اند. نام داوران و کارشناسان هر پرونده از این قاعده مستثنا است.

علاوه بر این، برای حفظ انسجام کلی آرا و پرهیز از درج اطلاعات غیرمرتبط، برخی مکاتبات مربوط به تشریفات اداری - که عموماً در گردش کار آرا بازگویه شده بودند - از متن برخی آرا حذف شدند. هیچ‌یک از این حذفیات تغییری در ساختار و مسیر استدلال و نتیجه‌گیری آرای منتشره ایجاد ننمود.

- در ویرایش متن آرای منتشره، صرفاً به اصلاح اشتباهات تایپی و املائی و سجاوندی بسنده شده و بهبود یا تصرفی در متن اصیل صورت نگرفته است؛ با این حال، در مواردی که از نگاه ویراستار، متن موجود به لحاظ نگارشی اشتباه بوده، متن اصلاحی در {} آورده شده است. این، جدا از مواردی است که خود داوران در نگارش متن رأی و به هنگام نقل قول از طرفین، اشتباهات نگارشی و املائی طرفین را در [] ذکر نمودند.

- در ابتدای هر رأی، شناسنامه‌ای درج شده است که تاریخ صدور رأی، محل داوری، طرفین دعوی، نام داور(ان) و مهم‌ترین موضوع‌های مطروحه در هر رأی را به تصویر می‌کشد و خواننده هدفمند را در یافتن آرای با موضوعات مشخص یاری می‌دهد. علاوه بر این، خلاصه‌ای از موضوع و جریان رسیدگی در ابتدای هر رأی بیان گردیده است. هر دوی این موارد - شناسنامه و خلاصه رأی - توسط تهیه‌کنندگان این مجموعه افزوده شده‌اند و جزئی از رأی نمی‌باشند.

- با توجه به این که اکثر آرای صادره دارای فهرست عناوین بوده‌اند، برای آرای فاقد فهرست نیز، به‌منظور ایجاد هماهنگی شکلی و نیز تسهیل پیدا کردن موضوعات مختلف توسط خواننده، فهرست اضافه گردید. فهرست‌های اضافه‌شده کاملاً مطابق با تیتراهای مندرج در متن رأی بوده و لذا، هیچ تغییری در ساختار رأی ایجاد ننمود.

- در انتهای هر یک از بخش‌های فارسی و انگلیسی کتاب، فهرست موضوعی جامعی از موارد مذکور در آرای صادره (اعم از فارسی و انگلیسی) وجود دارد؛ این فهرست، اصولاً هر مسئله حقوقی یا تجاری را که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در هر رأی مطرح بوده و فایده علمی یا عملی‌ای بر آن مترتب باشد، در برمی‌گیرد. همچنین اشاره به بندهای متناظر هر موضوع در این فهرست، خواننده را در یافتن موضوعات هرچند جزئی‌تر در هر رأی یاری می‌دهد. در این فهرست، هر موضوع به چند جزء تقسیم می‌شود: موضوع اصلی، موضوع(ات) فرعی (در صورت وجود)، شماره رأی و شماره پاراگراف (در صورت وجود). بنابراین ممکن است یک موضوع، فاقد موضوع فرعی و صرفاً دارای موضوع اصلی باشد. همچنین ممکن است به دلیل اینکه یک امر، به‌طور کلی موضوع رأی واقع شده است، ارجاع دقیق به شماره پاراگراف خاصی امکان‌پذیر نباشد که در این موارد به ذکر شماره رأی بسنده شده است.

علاوه بر این، فهرستی از قوانین و مقررات مورد استناد در آرا و نیز مواد مورد ارجاع تهیه شده است که خواننده را در یافتن پرونده‌هایی با ارجاع مشخص قانونی یاری می‌دهد.

- تاریخ‌های مندرج در متن آرا، چه آن‌ها که مربوط به ماهیت اختلاف بوده‌اند و چه آن‌ها که به تشریفات اداری و شکلی داوری اشاره داشته‌اند، بدون تغییر حفظ شدند و صرفاً سیاق نگارش آن‌ها در آرای مختلف به یک شکل درآمده است. حفظ و نقل این تاریخ‌ها از یک سو در راستای سیاست کلی تدوین این مجموعه مبنی بر ایجاد تغییرات حداقلی در متن آرا بوده است و از سوی دیگر، این فایده عملی را دارد که در بسیاری از موارد، بیانگر یا آموزنده مهلت‌های متعارف در انجام تشریفات داوری (نظیر تقدیم لوایح، ارائه مدارک و مستندات، اعتراض به درخواست‌های طرف مقابل یا تصمیمات داور و مواردی از این دست) است. ضمن اینکه بیان این تاریخ‌ها خواننده را از انضباط و سرعت کار مرکز آگاه می‌سازد.

- در برخی آرا متن لوایح و صورت‌جلسات رسیدگی عیناً ذکر شده و متعاقباً در بخش دیگری از رأی، تمام یا قسمتی از همان لایحه یا صورت‌جلسه مجدداً مورد اشاره قرار گرفته یا تکرار شده است. این موارد، با وجود آنکه بعضاً حاوی مطالب تکراری بوده‌اند، در راستای سیاست کلی تدوین این مجموعه مبنی بر تغییر حداقلی متن آرا و نیز به‌منظور نشان‌دادن تنوع سبک داوران در نگارش آرا، بدون تغییر حفظ شده‌اند.

- مبالغ مربوط به هر پرونده (اعم از مبلغ خواسته، هزینه کارشناسی و مواردی از این دست) در متن رأی و بدون تغییر حفظ شدند؛ چرا که بیان آن‌ها علاوه بر

کمک به فهم امور موضوعی هر پرونده، نشان‌دهنده تنوع ابعاد پرونده‌های مطرح‌شده در مرکز نیز است. تنها سیاق نگارش اعداد و ارقام در آرای مختلف به یک شکل درآمد.

- در متن آراء، هرگاه از مرکز یا مرکز داوری نام برده می‌شود، حسب مورد، منظور، سازمان داوری، دبیرخانه مرکز داوری یا مدیر مرکز می‌باشد.

- بسیار محتمل است که در جریان مطالعه آرای داوری صادره، تعارض‌ها و تفاوت‌هایی در نگاه و استدلال و تصمیم‌های داوران مختلف به یک موضوع حقوقی واحد یافت شود. در این خصوص، نیازی به توضیح نیست که داوران در رسیدگی و تصمیم‌گیری‌های خود مستقل بوده و صدور آراء در یک سازمان داوری مطلقاً به معنای ارتباط این آراء و وابستگی تصمیمات مندرج در آنها با یکدیگر نیست. سازمان‌های داوری نیز وظیفه و مجوزی برای ایجاد وحدت رویه در تصمیمات ماهوی داوران و جهت‌دهی به آنها ندارند. اما تردیدی نیست که انتشار کتاب‌هایی از این دست که آرای مختلف را در کنار یکدیگر به تصویر می‌کشد، در درازمدت می‌تواند منجر به ایجاد رویه‌هایی در موضوعات مورد اختلاف گردد.

کلام آخر:

محتوای این کتاب، بی‌کمترین تردید و اغراقی، مدیون زحمات تمامی کسانی است که در این سال‌ها به هر نحوی در پیشبرد پرونده‌های داوری مرکز منطقه‌ای داوری تهران نقش داشته‌اند: مدیران پیشین مرکز، اعضای فعلی و پیشین دبیرخانه، هیئت‌های داوری و حقوقدانان ارجمندی که با حضور و همراهی خود بر روشنای چراغ این خانه افزودند. همچنین در انتشار کتاب قدردان زحمات همکارانی در مرکز هستم که با وسواس و دلسوزی تمام، نظم حاضر را در کتاب ایجاد و آن را برای طبع مهیا کردند و به‌طور مشخص، از خانم‌ها نیکا باغستانی و زهرا حسین‌پور و آقایان محمدرضا شکاری و سجاد اولادی سپاسگزاری می‌نمایم. علاوه بر این، قدردان همراهی و صبوری کارکنان محترم شرکت وزین سهامی انتشار هستم که با دقت و حساسیت زیاد طبع و نشر این کتاب را به انجام رساندند.

امیدوارم کتاب مرهون لطف دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان قرار گیرد تا امکان بهبود و اصلاح اشتباهات احتمالی در نسخ بعدی فراهم آید.

اویس رضوانیان

مدیر مرکز

مرداد ۱۳۹۹

مرکز منطقه‌ای داوری تهران

مرکز منطقه‌ای داوری تهران (TRAC) در پی توافقی که در تاریخ ۶ می ۱۹۹۷ میلادی (۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۶ شمسی) میان جمهوری اسلامی ایران و سازمان مشورتی حقوقی آسیایی-آفریقایی (AALCO) به امضا رسید، تأسیس شد و پس از تصویب، به وسیله نهادهای قانون‌گذاری ایران در جولای ۲۰۰۴ (مرداد ۱۳۸۳) رسمیت یافت. این مرکز یک سال پس از آن، در جولای ۲۰۰۵، فعالیت خود را با انتشار قواعد داوری آغاز نمود. مرکز منطقه‌ای داوری تهران، به‌عنوان یک مرکز مستقل و بی‌طرف که زیر نظر سازمان آکو فعالیت می‌کند، در انجام وظایف خود، از مزایا و مصونیت‌های بایسته یک سازمان بین‌المللی بهره می‌برد. وظیفه بنیادین این مرکز، سازمان‌دهی داوری‌ها است. علاوه بر این، مرکز در زمینه‌های زیر نیز پویا می‌باشد:

- پیشبرد و بهبود وضعیت داوری تجاری بین‌المللی در منطقه؛
- پشتیبانی و هماهنگی فعالیت‌های مؤسسات داوری موجود در منطقه؛
- پشتیبانی از داوری‌های غیرسازمانی، به‌ویژه در مواردی که همسو با قواعد کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد (UNCITRAL) می‌باشند؛ و
- کمک به اجرای آرای داوری.

مرکز منطقه‌ای داوری تهران تلاش می‌کند خدمات داوری را در سطحی جهانی برای کاربران فراهم آورد و اختلافات تجاری را در زمان مناسب، با هزینه‌ی معقول، در نهایت بی‌طرفی و با حفظ اسرار طرفین حل و فصل نماید. علاوه بر این‌ها، آنچه مرکز منطقه‌ای داوری تهران را از بسیاری از مراکز داوری دیگر متمایز می‌کند، استقلال این مرکز از دولت است که از یک سو، زمینه مناسبی را برای رسیدگی بی‌طرفانه اختلافات در دو سطح ملی و بین‌المللی فراهم می‌آورد و از سوی دیگر، پذیرش شرط داوری این مرکز را توسط طرف‌های خارجی قراردادهای بین‌المللی آسان می‌نماید.

آرای صادره
به زبان فارسی

رأی شماره ۱

تاریخ صدور رأی	۲۱ اسفند ۱۳۹۸
محل داوری	تهران
قانون حاکم بر ماهیت	ایران
قواعد حاکم بر داوری	قواعد داوری مرکز منطقه‌ای داوری تهران (اسفند ۱۳۹۶)
نوع داوری	داخلی
طرفین دعوی	خواهان: شرکت «الف»؛ خریدار (ایران) خوانده: شرکت «ب»؛ فروشنده (ایران)
دیوان داوری	محسن ایزانلو (سرداور)، محمدجعفر قنبری جهرمی، حمیدرضا علمی یزدی
مسائل مطروحه در پرونده	الزام به اجرای تعهد، اصلاح (تغییر) خواسته، مطالبه خسارات معنوی، خرید دین، تفسیر قرارداد، تحقق انفساخ قرارداد، حواله

خلاصه رأی

پیرو قرارداد منعقدہ فی مابین شرکت «الف» (خریدار) با شرکت «ب» (فروشنده)، طرفین توافق نموده‌اند که از ماه مارس تا ماه ژوئن، ماهیانه ۵۰۰ (پانصد) تن آلومینیوم (جمعاً ۲۰۰۰۰ دو هزار) تن آلومینیوم) از شرکت «ب» به شرکت «الف» تحویل داده شود و کل ثمن مربوط به هر بخش، پیش از ارسال هر محموله، به فروشنده یا شخص ثالث معرفی شده از سوی او پرداخت گردد. متعاقب قرارداد، کل ثمن توسط شرکت «الف» به شرکت «ب» پرداخت شد؛ درحالی که تنها نیمی از آلومینیوم موضوع قرارداد (۱۰۰۰۰ (هزار) تن)، به شرکت «الف» تحویل داده شد. پس از بروز اختلاف بین طرفین و عدم حصول سازش از طریق مذاکرات، ضمن ارجاع امر

به مرکز داوری، خواستار دریافت حقوق قراردادی خود شد؛ درحالی که خواننده، پرداخت نیمی از ثمن را خارج از مدت اعتبار قرارداد و در نتیجه بلااثر می‌داند، خواهان، مدعی پرداخت تمام مبلغ در مدت اعتبار قرارداد می‌باشد؛ همچنین متعاقب توافق طرفین، شرکت «ب» مبلغی از بدهی شرکت «الف» به آقای «ز» را به وی پرداخت نمود؛ درحالی که خواننده، این مبلغ را به‌عنوان جایگزین بدهی خود به خواهان در نظر داشته، در مقابل خواهان، چنین امری را تکذیب کرده است؛ ضمن اینکه اساساً، وقوع چنین پرداختی را انکار می‌نماید.

خواسته:

«الف» صدور رأی محکومیت شرکت خواننده به اجرای مفاد قرارداد [مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۴] و تحویل مقدار هزار تن آلومینیوم خالص به اضافه کلیه خسارات قراردادی مربوطه تا زمان صدور رأی قطعی هیأت داوری؛

ب) در صورت عدم استحقاق دریافت و تحویل موضوع قرارداد [مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۴] و ارسال کالا به شرح بند الف، صدور رأی به محکومیت شرکت خواننده به پرداخت مبلغ نهایی ۱.۷۵۵.۰۰۵ [یک میلیون و هفتصد و پنجاه هزار و پنج] دلار آمریکا به انضمام خسارات قراردادی مندرج در قرارداد فی‌مابین تا زمان صدور رأی هیأت داوری.

این رأی مشتمل بر بخش‌های زیر است:

الف- موضوع اختلاف و خواسته

ب- انتخاب داوران و قرارنامه داوری

ج- جریان داوری

د- رأی

• ملاحظات شکلی

یکم- اعتبار شرط داوری

دوم- صلاحیت مرکز و صلاحیت هیأت داوری

سوم- قانون حاکم

چهارم- خواسته خواهان و ایراد منجزنبودن خواسته

• رأی در ماهیت

یکم- مطالبه ۱.۷۵۵.۰۰۵ [یک میلیون و هفتصد و پنجاه و پنج هزار و پنج] دلار

آمریکا به‌عنوان اصل خواسته

دوم- خواسته خسارت

الف - موضوع اختلاف و خواسته

۱. موضوع اختلاف، به قرارداد مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۶ باز می‌گردد. در تاریخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۴ (۷ اسفند ۱۳۹۲)، شرکت «الف» (از این پس «خواهان»)، قراردادی [قرارداد مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۴] را با شرکت «ب» (از این پس «خواننده») برای بازه زمانی مارس تا ژوئن ۲۰۱۴ منعقد نموده است. بر مبنای توافق طرفین، برای هر ماه، از مارس تا ژوئن، باید ۵۰۰ (پانصد) تن آلومینیوم (جمعاً ۲.۰۰۰ (دو هزار) تن آلومینیوم) توسط کشتی، مورد حمل قرار می‌گرفت. مبلغ قرارداد، ۴.۰۰۰.۰۰۰ (چهار میلیون) دلار آمریکا بوده و بر اساس ماده ۱۳، صددرصد ثمن مربوط به هر بخش باید پیش از ارسال هر محموله، به دلار آمریکا یا به ارزهای دیگر بر اساس دستورالعمل پرداخت صادره از سوی فروشنده - به حساب فروشنده یا شخص ثالث معرفی شده از سوی او، پرداخت گردد.
۲. بر اساس ماده ۲۲، در صورت بروز اختلاف، ابتدا طرفین باید با حسن نیت برای حل اختلاف به مذاکره بپردازند و چنانچه ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ اختلاف، حل و فصل اختلاف از طریق مذاکره ممکن نباشد، حل اختلاف ناشی از یا مربوط به قرارداد {ناشی از قرارداد یا مربوط به آن}، از طریق داوری، بر طبق قواعد مرکز منطقه‌ای داوری تهران (از این پس «مرکز») انجام خواهد شد.
۳. بر اساس ماده ۲۳ قرارداد، قانون حاکم بر قرارداد، قانون ایران است.
۴. بر اساس ماده ۲۹ (آخرین ماده قرارداد)، مدت اعتبار قرارداد، تا پایان دسامبر ۲۰۱۴ (۱۰ دی ۱۳۹۳) است.
۵. در تاریخ ۲۲ آبان ۱۳۹۷، وکیل شرکت خواهان، دادخواستی را تقدیم مرکز کرده است و در ستون خواسته «رسیدگی و صدور رأی به الزام شرکت خواننده به تحویل هزار تن آلومینیوم به انضمام کلیه خسارات ناشی از عدم تحویل به موقع باقی مانده کالا مستنداً به بند ۱۵ قرارداد، به همراه کلیه هزینه‌های ناشی از ارجاع امر به داوری، از قبیل حق الزحمه داوری، حق الوکاله وکیل و سایر موارد» را تقاضا کرده است.
۶. خواهان، این خواسته را در جریان دعوا اصلاح نموده و نهایتاً در لایحه مورخ ۱۱ شهریور ۱۳۹۸، خواسته خود را به شرح زیر بیان نموده است:
«الف) صدور رأی محکومیت شرکت خواننده به اجرای مفاد قرارداد [مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۴] و تحویل مقدار هزار تن آلومینیوم خالص، به اضافه کلیه خسارات قراردادی مربوطه تا زمان صدور رأی قطعی هیأت داوری؛

ب) در صورت عدم استحقاق دریافت و تحویل موضوع قرارداد [مورخ ۲۶ فوریه ۲۰۱۴] و ارسال کالا به شرح بند الف، صدور رأی به محکومیت شرکت خواننده به پرداخت مبلغ نهایی ۱.۷۵۵.۰۰۵ [یک میلیون و هفتصد و پنجاه و پنج هزار و پنج] دلار آمریکا، به انضمام خسارات قراردادی مندرج در قرارداد فی مابین، تا زمان صدور رأی هیأت داوری».

ب- انتخاب داوران و قرارنامه داوری

۷. در تاریخ ۲۱ آذر ۱۳۹۷، دبیرخانه مرکز، خطاب به وکیل شرکت خواهان و مدیرعامل شرکت خواننده، اعلام نمود که باتوجه به توافق طرفین بر داوری سه نفره، از هریک از طرفین دعوت به عمل می‌آید که ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ دریافت این نامه، نسبت به تعیین داور خود اقدام نمایند.
۸. در تاریخ ۸ دی ۱۳۹۷، خواهان، آقای محمدجعفر قنبری جهرمی را به عنوان داور اختصاصی خود، به مرکز معرفی نمود. داور اختصاصی خواهان نیز، در تاریخ ۲۶ دی ۱۳۹۷، اعلامیه قبولی و استقلال خود را تقدیم مرکز نمود.
۹. در تاریخ ۲۲ دی ۱۳۹۷، خواننده، آقای «و» را به عنوان داور اختصاصی در دعوی مطرح شده معرفی نمود.
۱۰. در تاریخ ۲۹ دی ۱۳۹۷، آقای «و» با اعلام اینکه مشاور حقوقی شرکت خواننده است، از قبول سِمَت داوری امتناع نمود.
۱۱. در تاریخ ۲ بهمن ۱۳۹۷، مرکز، ضمن نامه‌ای به شرکت خواننده اعلام نمود که داور پیشنهادی آن شرکت، سِمَت داوری در پرونده را نپذیرفته و باتوجه به اینکه برابر ماده ۱۰ قواعد داوری مرکز، خواننده می‌بایست ظرف ۳۰ روز از دریافت درخواست داوری، علاوه بر تعیین داور، قبولی وی را اخذ و به این مرکز ارائه می‌نمود و نظر به اینکه در مهلت مقرر، قبولی داور به این مرکز واصل نگردید، داور خواننده از طرف مرکز تعیین می‌شود.
۱۲. در تاریخ ۹ بهمن ۱۳۹۷، مرکز، با استناد به ماده ۱۰ قواعد داوری مرکز، آقای حمیدرضا علومی یزدی را به عنوان داور اختصاصی خواننده منصوب نمود. داور اختصاصی خواننده در تاریخ ۱۳ بهمن ۱۳۹۷، اعلامیه قبولی و استقلال خود را تقدیم مرکز نمود.
۱۳. در تاریخ ۲۷ بهمن ۱۳۹۷، داوران اختصاصی طرفین، مشترکاً و با استناد به ماده ۱۰ قواعد داوری مرکز، آقای محسن ایزانلو را به عنوان رئیس هیأت داوری (سرداور) تعیین نمودند. مرکز، تعیین سرداور را در تاریخ ۱ اسفند ۱۳۹۸، به اطلاع سرداور رساند و سرداور، در تاریخ ۷ اسفند ۱۳۹۷، اعلامیه قبولی و استقلال خود را تقدیم مرکز نمود.